

ZAANGAŻOWANIE GRUPY PZU W SEKTOR WĘGLOWY

MAJ 2018

Fundacja „RT-ON” jest formalno-prawną reprezentacją Ogólnopolskiej Koalicji „Rozwój TAK - Odkrywki NIE” obywatelskiego ruchu na rzecz powstrzymania planów budowy nowych kopalni węgla brunatnego metodą odkrywkową oraz przeprowadzenia Polski z ery kopalnej do ery odnawialnej. Fundacja „RT-ON” jest także częścią koalicji międzynarodowych organizacji pozarządowych pod nazwą Unfriend Coal, której celem jest nakłonienie towarzystw ubezpieczeniowych do wycofania się z sektora węglowego i wsparcia transformacji energetycznej.

Najważniejszym zadaniem Fundacji jest wsparcie dla działań obywatelskich mających na celu powstrzymanie planów budowy nowych odkrywkowych kopalni węgla brunatnego w Polsce w tym pomoc dla organizacji pozarządowych, stowarzyszeń oraz mieszkańców przeciwnych budowie kopalni odkrywkowych i walczących z negatywnymi skutkami funkcjonowania tych już istniejących, a także propagowanie rozwoju energetyki w oparciu o odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną i lokalną samowystarczalność.

Autor: Jan Chudzyński, Fundacja „Rozwój TAK - Odkrywki NIE”

www.rozwojtak-odkrywkinie.pl

Fundacja „Rozwój TAK - Odkrywki NIE” dziękuje KR Foundation i Grassroots Foundation za finansowe wsparcie prac nad niniejszą publikacją. Poglądy w niej przedstawione niekoniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowiska powyższych fundacji.

Zdjęcie na okładce I – Kopalnia i Elektrownia Bełchatów, fot. Carlo Dojmi di Delupis/Re:Common

Zdjęcie na s. 6 – Elektrownia Kozienice, fot. Grzegorz Broniatowski/Greenpeace

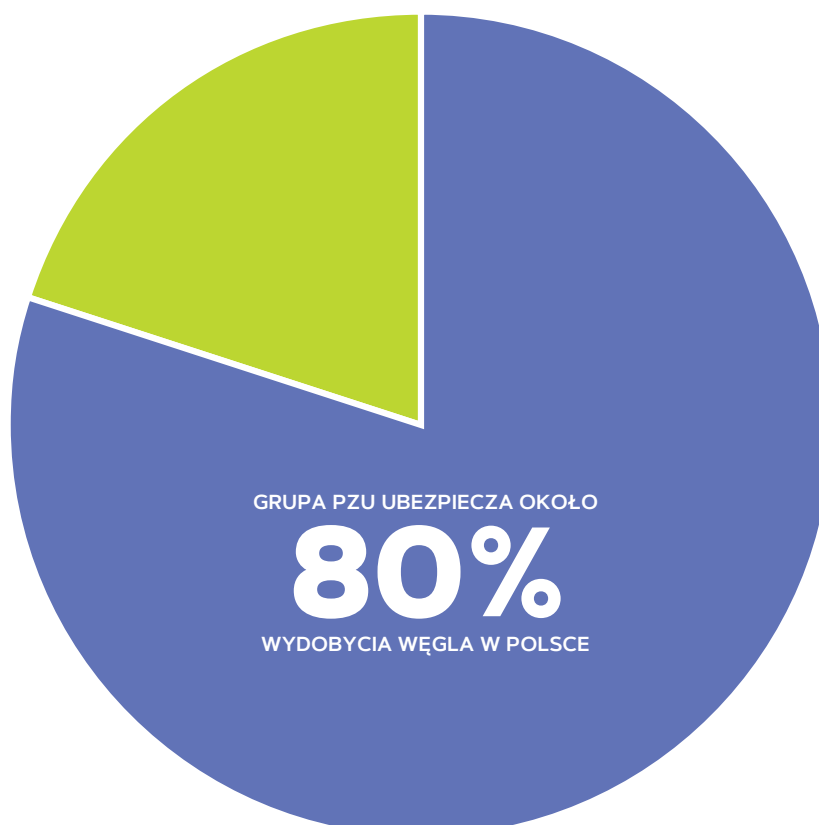
Zdjęcie na okładce III – Elektrownia Kozienice, fot. Konrad Konstantynowicz/Greenpeace

Zdjęcie na okładce IV – Elektrownia Turów, fot. Grzegorz Broniatowski/Greenpeace

Projekt i skład: Zuzanna Szczepaniak

STRESZCZENIE

- Spółki z grupy PZU ubezpieczają kopalnie odpowiedzialne za ponad **85%** krajowego wydobycia węgla kamiennego, 70% wydobycia węgla brunatnego oraz elektrownie węglowe generujące około **30%** mocy zainstalowanej w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym.
- Znacząca rola PZU w sektorze węglowym jest w dużej mierze wynikiem wprowadzenia w życie planu zakładającego zapewnienie przez narodowego ubezpieczyciela ochrony strategicznym spółkom kontrolowanym przez Skarb Państwa. Narzędziem umożliwiającym dokonanie tego zabiegu jest Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW PZUW), z którym zgodnie z prawem można podpisać umowę ubezpieczeniową z pominięciem zwykle stosowanych w takich przypadkach procedur wynikających z ustawy Prawo zamówień publicznych.
- Grupa PZU jest też silnie zaangażowana kapitałowo w spółki z sektora węglowego. Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU) oraz Powszechnie Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU) posiadają akcje i obligacje spółek węglowych o wartości co najmniej 2,65 mld złotych. Najwięcej, bo aż 785 mln złotych wartę są akcje Polskiej Grupy Energetycznej (PGE). Ponad 240 mln złotych wynosi wartość akcji spółek innych niż wydobywcze i energetyczne, ale za to kluczowych dla funkcjonowania całego sektora, czyli firm produkujących maszyny górnicze i urządzenia dla energetyki oraz spółek budowlano-montażowych. W tym około 150 mln złotych wartę są udziały w spółkach produkujących sprzęt górniczy - Famur (145 mln zł) oraz Kopex (5,1 mln zł).
- Poza TFI PZU oraz PTE PZU, w ramach grupy PZU działają także podmioty zarządzające aktywami należące do banku Pekao SA oraz Alior Bank. Na koniec 2017 roku fundusze inwestycyjne Pekao TFI oraz fundusz emerytalny Pekao OFE posiadały akcje spółek węglowych o wartości prawie 290 mln zł (TFI 124 mln złotych, OFE 164 mln złotych), w tym 92 mln złotych w akcjach Polskiej Grupy Energetycznej (PGE).
- Obok ubezpieczania i inwestowania w negatywnie wpływający na ludzkie zdrowie sektor węglowy, grupa PZU angażuje się w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu. Jest sponsorem imprez biegowych, mecenasem instytucji kultury, wspiera służby ratownictwa, była też Oficjalnym Ubezpieczycielem odbywających się w Polsce w 2016 roku Światowych Dni Młodzieży.

1. O GRUPIE PZU

Pozycja lidera na polskim rynku ubezpieczeń oraz posiadane udziały w Banku Pekao SA czynią PZU największą grupą finansową w Europie Środkowo-Wschodniej.¹ Swoją działalność prowadzi ona w Polsce, na Ukrainie, Litwie i Łotwie. Na rodzimym rynku oferuje głównie usługi ubezpieczeniowe i zarządzania aktywami w ramach funduszy inwestycyjnych oraz emerytalnych.

Dominującym podmiotem grupy jest Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA (PZU SA), który oferuje ubezpieczenia majątkowe oraz osobowe. To właśnie PZU SA jest właścicielem reszty wchodzących w skład grupy spółek zależnych.

Największym akcjonariuszem PZU SA jest Skarb Państwa, który posiada 34,19% udziałów spółki. Po likwidacji Ministerstwa Skarbu Państwa w styczniu 2017 roku i rozporządzeniu określającym podział kontroli nad spółkami między poszczególnymi ministerstwami, nadzór nad PZU sprawował minister rozwoju i finansów. W kwietniu 2017 roku kompetencje te przejęła jednak Prezes Rady Ministrów.²

Pozostałymi, mniejszościowymi akcjonariuszami PZU SA są m.in. otwarte fundusze emerytalne: OFE Aviva BZ WBK (4,86%), OFE Nationale-Nederlanden (4,05%), OFE MetLife (2,35%), OFE AXA (1,41%), a także liczne towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

PZU może pochwalić się ponad 200-letnią historią, która bez wątpienia rzutuje na dzisiejszą pozycję rynkową spółki, a także jej strukturę właścicielską. Źródła firmy sięgają 1803 roku gdy na ziemiach Prus Południowych powstało Towarzystwo Ogniowe dla Miast organizujące wzajemne ubezpieczenia od skutków pożarów. Po XIX-wiecznym rozwoju sektora, w okresie międzywojennym zaufaniem cieszył się Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. W PRL przedsiębiorstwo zostało jednak przemianowane na Państwowy Zakład Ubezpieczeń i dzięki decyzji rządzących zyskało wyłączność na działalność ubezpieczeniową i pozycję monopolisty. W wyniku transformacji ustrojowej na początku lat 90. XX wieku, PZU jako Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA stał się spółką Skarbu Państwa. W 1998 roku rozpoczął się długi proces prywatyzacji spółki, zaś w 2010 roku PZU SA zadebiutowało na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

TABELA 1. GŁÓWNE PODMIOTY WCHODZĄCE W SKŁAD GRUPY PZU

Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA (PZU SA)
Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie (PZU Życie)
Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń
Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (Tuw PZUW)
Towarzystwa ubezpieczeniowe na Litwie, Łotwie, Ukrainie
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU)
Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU)

1.1 POZYCJA RYNKOWA

Grupa PZU świadczy usługi dla ponad 22 mln klientów, dzięki czemu wchodzące w jej skład podmioty są liderami polskiego rynku ubezpieczeń zarówno w dziale I (ubezpieczenia na życie), jak i dziale II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe). Do ścisłej czołówki na swoich rynkach należą też Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA oraz Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA.

1.1.1 Ubezpieczenia: PZU Życie, PZU SA oraz Tuw PZUW

Zgodnie z ustawowym zakazem łączenia obu rodzajów działalności w ramach jednego towarzystwa ubezpieczeniowego, w strukturze grupy PZU jako osobne spółki działają PZU Życie (dział I ubezpieczeń), a także PZU SA (dział II) i Tuw PZUW (dział II).

Udział PZU Życie w ubezpieczeniach działu I wynosi aż 34,75%. Daleko za nim pozostają drugie w kolejności Open Life TU Życie SA (8,53%) oraz trzecia AVIVA TUnŻ SA (7,47%).³ W konsekwencji, w 2016 roku PZU Życie zebrało składkę przypisaną brutto w wysokości 8 mld złotych.⁴

UDZIAŁY W RYNKU UBEZPIECZEŃ W DZIALE I (II KW. 2017) MIERZONE WIELKOŚCIĄ SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO

PZU Życie	35%
Open Life TU Życie	9%
AVIVA TunŻ Życie	7%
Nationale-Nederlanden TunŻ	6%
TU na Życie Europa	6%
inne	37%

Źródło: Komisja Nadzoru Finansowego, Raport o stanie sektora ubezpieczeń w pierwszym półroczu 2017 r.; s.5 https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Raport_sektor_ubezpiecze%C5%84_IIQ_2017_59848.pdf

Równie silną pozycję w ubezpieczeniach działu II ma PZU SA (34,68%). Utrzymuje ono znaczną przewagę nad bezpośrednimi konkurentami, czyli Ergo Hestia (13,53%) i TUiR Warta (13,18%).⁵ W 2016 roku składka przypisana brutto PZU SA wyniosła blisko 10,8 mld złotych.⁶

UDZIAŁY W RYNKU UBEZPIECZEŃ W DZIALE II (II KW. 2017) MIERZONE WIELKOŚCIĄ SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO

PZU SA	35%
ERGO Hestia	14%
Warta	13%
Allianz	5%
AXA	5%
inne	28%

Źródło: Komisja Nadzoru Finansowego, Raport o stanie sektora ubezpieczeń w pierwszym półroczu 2017 r.; s.8 https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Raport_sektor_ubezpiecze%C5%84_IIQ_2017_59848.pdf

Wyniki techniczne i finansowe netto⁷ obu spółek w 2016 roku są dużo wyższe od wyników innych działających na rynku zakładów. PZU Życie osiągnęło 1,92 mld złotych wyniku technicznego i 1,49 mld złotych zysku netto. Z kolei PZU SA uzyskał wynik techniczny na poziomie 507 mln złotych i wypracował 1,61 mld złotych zysku.⁸

1.1.2 Otwarte Fundusze Emerytalne: OFE PZU „Złota Jesień”

Zarządzany przez Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU SA) otwarty fundusz emerytalny jest trzecim pod względem wielkości aktywów OFE w Polsce (21,75 mld złotych). Jego udział w rynku wynosi 12,9%, za AVIVA OFE (21,9%) oraz liderem Nationale-Nederlanden OFE (24,7%).⁹

UDZIAŁY W RYNKU OFE MIERZONE WYSOKOŚCIĄ AKTYWÓW NETTO (I KW. 2017)

Nationale Nederlanden OFE	25%
Aviva OFE	22%
PZU OFE	13%
MetLife	8%
AXA	6%
inne	26%

Źródło: Komisja Nadzoru Finansowego, Rynek Otwartych Funduszy Emerytalnych w I kwartale 2017, s. 5 https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Rynek_OFE_1kw_2017_57229.pdf

OFE PZU „Złota Jesień” jest na trzecim miejscu pod względem liczby członków (2,18 mln osób). W 2016 roku przekazali oni do funduszu składki emerytalne o wartości 300,2 mln złotych.¹⁰

1.1.3 Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych: TFI PZU

Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA zarządza ponad 20 mld złotych i jest drugim pod względem wartości portfela funduszem w Polsce. Jego udział w rynku wynosi 8,6%, sporo mniej niż zdecydowany lider, Ipopema TFI (19,4%), i niewiele więcej niż trzeci PKO TFI (7,6%) oraz czwarty Skarbiec TFI (7,4%).¹¹

UDZIAŁY W RYNKU TFI MIERZONE WYSOKOŚCIĄ AKTYWÓW NETTO (IV KW. 2016)

Ipopema TFI	19%
TFI PZU	9%
PKO TFI	8%
Skarbiec TFI	7%
Pioneer Pekao TFI	7%
inne	51%

Źródło: Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami; Raport 2016; s.10 www.izfa.pl/download/file/id/1101/n/raport-roczny-rynku-funduszy-2016

2. ZAANGAŻOWANIE PZU W SEKTOR WĘGLOWY

W ramach grupy PZU ubezpieczeniem dużych ryzyk, w tym kopalń i elektrowni węglowych, zajmują się PZU SA oraz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW PZUW). Z kolei za inwestycje w spółki z sektora węglowego odpowiedzialne są Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU) oraz Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU).

Wśród klientów-członków PZUW mamy już w tej chwili prawie całą energetykę.¹²

Rafał Kiliński, prezes TUW PZUW

2.1 UBEZPIECZANIE SEKTORA WĘGLOWEGO

Jeszcze kilka lat temu PZU nie było dominującym graczem na polskim rynku ubezpieczeń w energetyce i sektorze wydobywczym. Mimo iż zdarzało się, że samodzielnie ubezpieczało kopalnie i elektrownie, to do przetargów na większe polisy przystępowało w konsorcjach razem z innymi gigantami w tym segmencie rynku: Ergo Hestia, TUiR Warta, Generali oraz Allianz. W latach 2016-2017 sytuacja uległa jednak gwałtownej zmianie, w wyniku której dziś wśród klientów wchodzącego w skład grupy PZU Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych PZUW znajduje się zdecydowana większość spółek wydobywających i spalających węgiel w Polsce.

Wzrost znaczenia PZU w tym segmencie rynku to wynik nowego podejścia w ramach polityki właścicielskiej Ministerstwa Skarbu Państwa względem podlegających mu spółek. Uznano bowiem, że ubezpieczenie dużych spółek z udziałem Skarbu Państwa (w tym wydobywczym i energetycznym) przez największego ubezpieczyciela (także spółkę, w której efektywną kontrolę sprawuje Skarb Państwa) pozwoli na wypracowanie oszczędności i będzie realizowało założenia Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju.

CZYM SĄ TUWY?

Ubezpieczenia wzajemne to popularna na całym świecie, choć zapomniana w Polsce, forma ochrony ubezpieczeniowej. Polega ona na wzajemnym ubezpieczaniu się podmiotów, tj. wspólnocie ubezpieczanych, którzy ze swoich składek ubezpieczeniowych tworzą wspólny fundusz. W razie wystąpienia szkód to właśnie z niego wypłacane są odszkodowania. Ta formuła swoimi korzeniami sięga do pierwszych istniejących form ubezpieczania, np. wspólnego ubezpieczania się kupców czy funkcjonujących w małych wspólnotach funduszy solidarnościowych.

Zasada wzajemności, od której ta forma ubezpieczenia czerpie swoją nazwę, oznacza istnienie zależności i solidarności pomiędzy ubezpieczonymi. W tym przypadku ubezpieczeni są bowiem członkami Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych, a nie jego klientami. W odróżnieniu od ubezpieczeń komercyjnych nie działa ono dla zysku, wysokość składki jest ustalana wspólnie, a środki niewykorzystane na wypłatę odszkodowań są rozdysponowywane zgodnie z wolą członków. W konsekwencji, polisy ubezpieczeniowe są tańsze od ofert komercyjnych, a członkowie mają wpływ na funkcjonowanie TUVu. Jedynie w przypadku gdy suma wypłacanych członkom odszkodowań przekroczy środki zebrane w postaci składek, istnieje możliwość, że konieczna będzie dopłata do składki umożliwiająca pokrycie wydat.

W Polsce ubezpieczenia wzajemne były wyjątkowo popularne przed II wojną światową, jednak w okresie PRL zawieszono ich funkcjonowanie. Po 1989 roku powstało kilka Towarzystw Ubezpieczeń Wzajemnych i choć nie osiągnąwszy dominującej pozycji rynkowej pozostają one szerzej nieznaną opinią publiczną, to największy polski TUV (Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUV”) ma aż 1,6 mln członków. W skali Europy udział TUVów w rynku wynosi ok. 30%, a objętych przez nie ochroną ubezpieczeniową jest ponad 400 mln osób.

O TUV PZUW

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (TUV PZUW) zostało zarejestrowane pod koniec 2015 roku z myślą o prowadzeniu działalności ubezpieczeniowej w sektorze ochrony zdrowia – ubezpieczeniach szpitali i zakładów opieki zdrowotnej. W 2016 roku, z inicjatywy nie istniejącego już Ministerstwa Skarbu Państwa, pojawił się także pomysł wykorzystania tej formuły ubezpieczeń jako atrakcyjnego rozwiązania dla spółek z udziałem Skarbu Państwa będących dotychczas klientami komercyjnych ubezpieczycieli.¹³

Wykorzystanie TUV PZUW do ochrony ubezpieczeniowej spółek kontrolowanych przez Skarb Państwa generuje oszczędności. Ponadto, dzięki współpracy PZUW ze spółkami realizowane są założenia polityki gospodarczej w obszarze wspierania polskiego kapitału. Milionowe składki nie muszą już być przekazywane zakładom ubezpieczeniowym, z których działalności zyski czerpią ich zagraniczni udziałowcy.

Ministerstwo Skarbu Państwa nie mogłoby jednak realizować swojego projektu i skutecznie zachęcać do korzystania z usług TUV PZUW gdyby nie przepisy wyłączające ochronę nabywaną w ramach TUVów z zapisów wynikających z ustawy Prawo zamówień publicznych. Zgodnie z art. 103 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej w przypadku zawierania umowy z TUVem możliwe jest bowiem pominięcie procedury przetargowej i podjęcie współpracy z wcześniej wytypowanym ubezpieczycielem.

Przystępujący do TUV zrzeszają się w Związkach Wzajemności, czyli grupach w ramach których obowiązują zasady wzajemności ubezpieczeniowej. Członkowie tworzą więc wspólnotę i ponoszą ryzyko ubezpieczeniowe jedynie wewnątrz Związku, a nie ze wszystkimi członkami Towarzystwa. Związki Wzajemności Członkowskiej łączą członków działających w tej samej branży, podmioty o podobnej wielkości, lub po prostu spółki z jednej grupy kapitałowej. W tym momencie w ramach TUV PZUW funkcjonuje co najmniej 25 związków, wśród nich m.in. powołane przez Tauron, Bogdankę, Gaz-System, Polską Grupę Górniczą, Polską Grupę Energetyczną, Eneę, grupę Azoty. Należy jednak zaznaczyć, że przystąpienie do TUV PZUW nie zobowiązuje członków do podpisania umowy ubezpieczeniowej. Mogą oni korzystać z oferty innych ubezpieczycieli, łącząc ją z ochroną uzyskaną w ramach TUV PZUW.

Udział PZU w TUV PZUW polega na zarządzaniu Towarzystwem w oparciu o know-how z branży ubezpieczeniowej oraz wniesiony kapitał grupy. Dzięki temu TUV PZUW może pozwolić sobie na zachętę dla nowych członków w postaci zawieszenia ewentualnych dopłat do składek do końca 2018 roku (choć w tym okresie nadwyżki też nie będą zwracane).

2.1.1 Ubezpieczanie kopalń węgla kamiennego i brunatnego

Grupa PZU zapewnia ubezpieczenie majątku większości działających w Polsce kopalń węgla. Ubezpiecza **czternaście** kopalń węgla kamiennego, które odpowiadają za wydobycie **ponad 50 mln ton** surowca rocznie, a więc **85%** krajowej produkcji. Ponadto, ubezpieczana przez T UW PZUW kopalnia w Bełchatowie odpowiada za ok. 2/3 wydobycia węgla brunatnego.

Na liście spółek górniczych objętych świadczeniem przez PZU SA oraz T UW PZUW ubezpieczeniem znajdują się: Polska Grupa Górnicza (PGG), Polska Grupa Energetyczna GIEK Wydobycie, Węgllokoks Kraj, Jastrzębska Spółka Węglowa (JSW), Lubelski Węgiel Bogdanka, Tauron Wydobycie.

właścicielem **ośmiu** kopalń węgla kamiennego, co czyni ją największą spółką górniczą w Unii Europejskiej. Od 1 lipca 2016 roku kopalnie PGG są ubezpieczane przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (T UW PZUW).¹⁵ W ramach umowy podpisanej w 2016 roku przez **Polską Grupę Energetyczną** (PGE) i T UW PZUW, ubezpieczeniem został objęty majątek należącej do spółki PGE GIEK Wydobycie kopalni Bełchatów, największej pod względem wydobycia kopalni węgla brunatnego w Polsce.¹⁶ Członkiem-klientem T UW PZUW jest także spółka **Węgllokoks Kraj**, właściciel kopalni **Bobrek-Piekary**¹⁷ oraz należąca do **Lubelskiego Węgla** kopalnia **Bogdanka**.¹⁸

Udział PZU w ubezpieczeniach spółek górniczych może być jeszcze większy. W przedstawionych wyżej szacunkach nie uwzględniono bowiem trzech kopalń należą-

TABELA 2. KOPALNIE WĘGLA KAMIENNEGO I BRUNATNEGO UBEZPIECZANE PRZEZ GRUPĘ PZU

	wydobycie (mln ton)	ubezpieczone przez
Węgiel kamienny		
Jastrzębska Spółka Węglowa (JSW) (4 kopalnie)*	15	PZU SA
Polska Grupa Górnicza (PGG) (8 kopalni)	30	T UW PZUW
Węgllokoks Kraj (1 kopalnia)	3	T UW PZUW
Lubelski Węgiel Bogdanka (1 kopalnia)	9	T UW PZUW
RAZEM	57	
85% wydobycia węgla kamiennego w Polsce		
Węgiel brunatny		
Polska Grupa Energetyczna PGE GIEK (kopalnia Bełchatów)	43	T UW PZUW
70% wydobycia węgla brunatnego w Polsce		

*polisa wygasta 31.12.2017

Ubezpieczane przez PZU SA:

Główny podmiot w ramach grupy PZU – PZU SA, jeszcze do niedawna ubezpieczał cztery kopalnie należące do **Jastrzębskiej Spółki Węglowej**, największego producenta węgla koksowego w Unii Europejskiej. Polisa obowiązywała do końca 2017 roku, jednak informacje na temat ewentualnego jej przedłużenia nie są publicznie dostępne.¹⁴

Ubezpieczane przez T UW PZUW:

Większość ubezpieczonych przez podmioty z grupy PZU kopalń należy do **Polskiej Grupy Górniczej**, która powstała w 2016 roku w celu ratowania majątku bankrutującej Kompanii Węglowej. PGG przejęło kopalnie Kompanii, do których w 2017 roku w ramach dalszej restrukturyzacji polskiego górnictwa dołączyły też kopalnie Katowickiego Holdingu Węglowego. PGG jest

czym do spółki Tauron Wydobycie, w przypadku których nie ma informacji jednoznacznie świadczących o objęciu ich ochroną ubezpieczeniową przez grupę PZU. W 2016 roku wszystkie spółki grupy Tauron przystąpiły do T UW PZUW¹⁹, jednak jak już wspomniano, nie oznacza to automatycznego wystawienia polis.

Wśród ubezpieczanych przez PZU SA oraz T UW PZUW podmiotów znajduje się przeważająca część polskiego sektora wydobycia węgla. Poza opisanym wyżej przypadkiem kopalń Tauronu oraz ubezpieczanej przez innych ubezpieczycieli kopalni Turów²⁰, jedynie należące do PAK kopalnie węgla brunatnego Konin i Adamów nie są objęte oferowaną przez PZU ochroną ubezpieczeniową.²¹ Z kolei informacje na temat ubezpieczycieli Przedsiębiorstwa Górniczego Silesia (kopalnia Silesia), Siltech Sp.z o.o. (kopalnia Siltech) oraz kopalni węgla brunatnego Sieniawa nie są publicznie dostępne.

2.1.2 Ubezpieczanie elektrowni węglowych

PZU SA oraz TUV PZUW zapewniają też ubezpieczenie elektrowni oraz elektrociepłowni opalanych węglem kamiennym i brunatnym. Grupa PZU ubezpiecza ponad **11 GWe**, czyli około **30%** całej mocy zainstalowanej w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym²² oraz prawie 3 GWe nowych (budowanych i planowanych) mocy.

Na liście spółek które objęte są świadczonym przez grupę PZU ubezpieczeniem znajdują się największe koncerny wytwarzające energię: Polska Grupa Energetyczna (PGE), Enea, Energa, Tauron, PGNiG Termika.

Ubezpieczane przez PZU SA:

PZU SA wchodzi w skład konsorcjum firm ubezpieczających budowę należącej do PGE elektrowni Opole II, największej obecnie budowanej elektrowni w Unii Europejskiej.²³ Podobnie, jako jeden z kilku ubezpieczycieli, PZU SA zapewniało ochronę procesu rozbudowy Elektrowni Kozienice (Enea), największej w Europie elektrowni opalanej węglem kamiennym.²⁴ Pomimo przystąpienia Enei do TUV PZUW, to PZU SA jest ubezpieczycielem należącej do tej spółki Elektrowni Połaniec. Polisa jest ważna do połowy 2018 roku.²⁵ Należąca do Energi (również przystąpiła do TUV PZUW²⁶) Elektrownia Ostrołęka B jeszcze do końca czerwca 2017 roku ubezpieczana była przez konsorcjum z PZU SA w składzie.²⁷ Niestety brak informacji na temat przedłużenia umowy ubezpieczeniowej, bądź objęcia elektrowni polisą w ramach TUV PZUW.

Tauron jest kolejną spółką z sektora energetycznego de facto kontrolowaną przez Skarb Państwa, która mimo przystąpienia do TUV PZUW²⁸ ubezpieczana jest przez PZU SA. W ramach obowiązującej do końca marca 2018 roku polisy, PZU SA było jednym z towarzystw ubezpieczających majątek spółki Tauron Wytwarzanie, w skład której wchodzi pięć elektrowni: Jaworzno III, Łaziska, Łagisza, Siersza i Stalowa Wola.²⁹

Dodatkowo, PZU SA razem z Ergo Hestia i TUIR Warta ubezpiecza też trzy działające na terenie Warszawy elektrociepłownie należące do spółki PGNiG Termika. Polisa obowiązuje do końca czerwca 2021 roku.³⁰ PZU SA jest również członkiem konsorcjum ubezpieczającego sześć elektrociepłowni PGE.³¹

Ubezpieczane przez TUV PZUW:

TUV PZUW ubezpiecza pięć elektrowni należących do Polskiej Grupy Energetycznej (PGE). Na mocy zawartej w 2016 roku umowy ubezpieczeniowej z TUV PZUW, kompleksowym ubezpieczeniem objęte zostały Elektrownia Bełchatów, Elektrownia Turów oraz Zespół Elektrowni Dolna Odra (Elektrownia Dolna Odra, Elektrownia Pomorzany oraz Elektrownia Szczecin).³² We wrześniu 2017 roku TUV PZUW podpisało z Energa i Eneą list intencyjny ws. ubezpieczenia planowanej budowy bloku o mocy 1000 MWe, tzw. Elektrowni Ostrołęka C.³³ Ponadto, ochroną ubezpieczeniową w ramach TUV PZUW objęty jest także nowo wybudowany blok nr 11 w Elektrowni Kozienice (Enea).³⁴

TABELA 3. ELEKTROWNIE WĘGLOWE UBEZPIECZANE PRZEZ GRUPĘ PZU

		moc elektryczna (MWe)	ubezpieczane przez
Enea	Elektrownia Kozienice (blok nr 11)	1 075	TUV PZUW
	Elektrownia Połaniec	1 877	PZU SA
Energa	Elektrownia Ostrołęka B*	681	PZU SA
	Elektrownia Ostrołęka C (planowana)	1 000	TUV PZUW
PGE	Elektrownia Opole II (bloki w budowie)	1 800	PZU SA
	Elektrownia Bełchatów	5 472	TUV PZUW
	Elektrownia Turów	1 498	TUV PZUW
	Elektrownia Dolna Odra	1 362	TUV PZUW
	Elektrownia Pomorzany	134	TUV PZUW
Tauron	Elektrownia Szczecin	68	TUV PZUW
	Elektrownia Jaworzno III	1 535	PZU SA
	Elektrownia Łaziska	1 155	PZU SA
	Elektrownia Łagisza	820	PZU SA
	Elektrownia Siersza	666	PZU SA
	Elektrownia Stalowa Wola	330	PZU SA
	RAZEM	19 473	45% mocy w KSE
	RAZEM**	11 486	26% mocy w KSE
	Moc zainstalowana w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym	43 612 MWe	

* polisa wygasta 30.6.2017

** bez mocy planowanych, w trakcie budowy, oraz Tauron

2.2 INWESTYCJE KAPITAŁOWE W SEKTORZE WĘGLOWYM

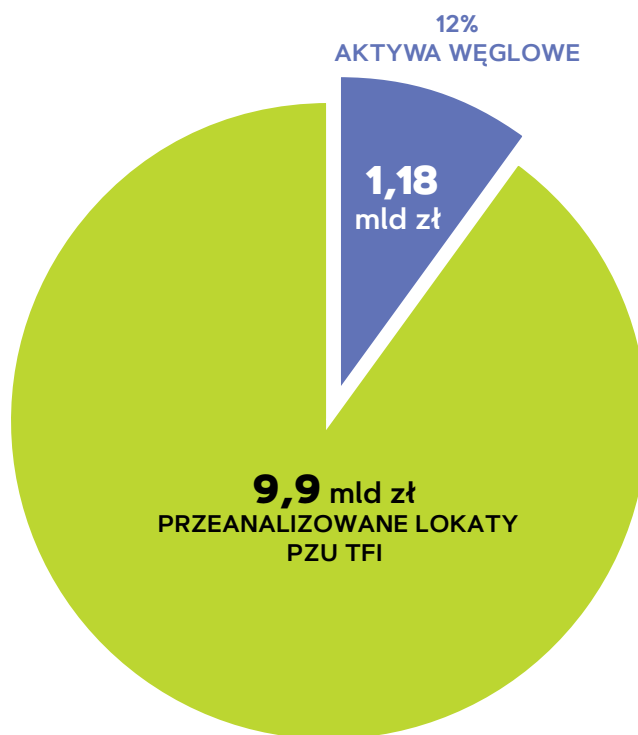
Inwestycje dokonywane przez grupę PZU to z jednej strony pomnażanie środków własnych spółek należących do grupy, a z drugiej zarządzanie aktywami klientów. Spółki działające w tym obszarze to Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU) oraz Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU).

2.2.1 TFI PZU

Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU) oferuje usługi zarządzania środkami powierzonymi przez klientów. Mogą oni wybierać spośród szeregu funduszy i subfunduszy, tj. programów inwestycyjnych o zróżnicowanym profilu inwestycji i poziomie ryzyka, przeznaczonych zarówno dla klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych. Istnieje także kilka funduszy przeznaczonych wyłącznie do lokowania aktywów podmiotów należących do grupy PZU. Z ponad 20 mld złotych aktywów TFI PZU, około **13 mld złotych** stanowią własne środki PZU, zaś reszta pochodzi od inwestorów zewnętrznych. W przypadku funduszy otwartych dla inwestorów indywidualnych i instytucjonalnych informacje na temat dokonywanych inwestycji znajdują się w publikowanych w Internecie sprawozdaniach finansowych. Z kolei brak jest informacji na temat inwestycji dokonywanych za pośrednictwem niepublicznych funduszy dostępnych jedynie dla grupy PZU.

Przedstawione poniżej dane pochodzą ze sprawozdań finansowych za pierwsze półrocze 2017 roku³⁵, podsumowujących działalność PZU Funduszu Inwestycyjnego Otwartego Parasolowego³⁶, PZU Specjalistycznego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego Globalnych Inwestycji³⁷, PZU Funduszu Inwestycyjnego Otwarty Ochrony Majątku³⁸, PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego FORTE³⁹ oraz PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Akcji FOCUS⁴⁰.

Spośród przeanalizowanych lokat o wartości **9,9 mld złotych**, około **1,18 mld złotych** ulokowanych było w akcjach i papierach dłużnych spółek z sektora węglowego. Oznacza to zaangażowanie na poziomie 12%. Największa część zaangażowanych środków (ponad 903 mln zł) jest zarządzana przez PZU Fundusz Inwestycyjny Otwarty Parasolowy (PZU FIO Parasolowy).⁴¹

LISTA SPÓŁEK WĘGLOWYCH, KTÓRYCH AKCJE ZNAJDUJĄ SIĘ W PORTFELU PZU TFI:

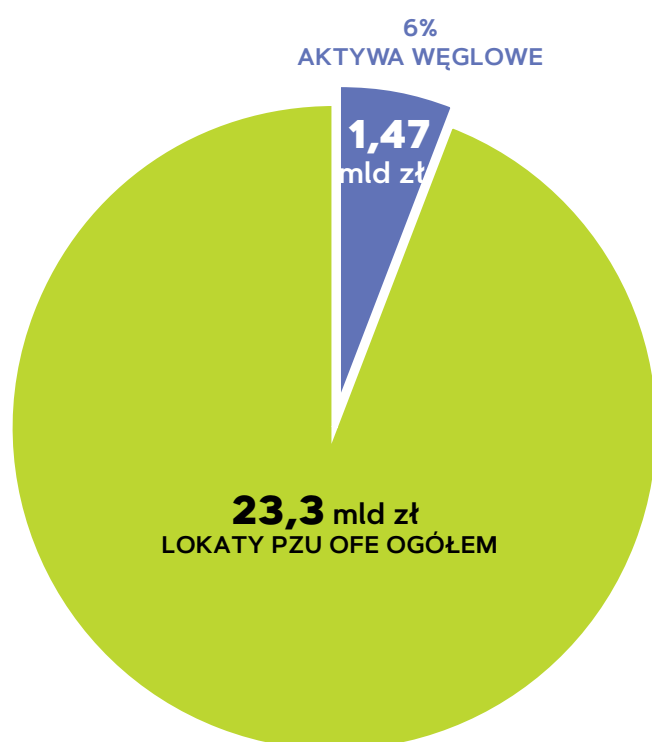
Enea	472 mln zł
Polska Grupa Energetyczna	359 mln zł
LW Bogdanka	118 mln zł
Energa	81 mln zł
ZEPAK	65 mln zł
Famur	42 mln zł
Polenergia	14 mln zł
Mostostal Warszawa	6 mln zł
Rafako	5 mln zł
Kopex	5 mln zł
CEZ	4 mln zł
Elektrobudowa	3 mln zł
Instal Kraków	3 mln zł
Fasing	2 mln zł
MOL (Węgry)	2 mln zł
Jastrzębska Spółka Węglowa	1 mln zł

TFI PZU to istotny akcjonariusz wielu wyżej wymienionych spółek. Jest drugi pod względem liczby posiadanych akcji Enei (9,96% udziałów) i LW Bogdanka (9,76%), trzeci w przypadku ZEPAK (9,79%) i Energi (1,79%) oraz czwartym akcjonariuszem PGE (1,57%). Jeśli chodzi o spółki zajmujące się produkcją sprzętu górniczego i elektro-energetycznego, TFI PZU jest piątym akcjonariuszem Famur (1,21%) oraz szóstym zarówno Rafako (0,82%), jak i Kopex (1,46%).

2.2.2 PTE PZU

Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU) zarządza funduszami emerytalnymi – Otwartym Funduszem Emerytalnym PZU Złota Jesień (OFE PZU Złota Jesień) oraz Dobrowolnym Funduszem Emerytalnym PZU. Jego działalność polega na zarządzaniu środkami przekazywanymi przez klientów w formie składek emerytalnych. Środki te są inwestowane w celu pomnożenia kapitału i wypłacenia go w przyszłości jako świadczenia emerytalnego.

Analiza aktywów zarządzanych przez OFE PZU Złota Jesień opiera się na danych przedstawiających stan na dzień 29 grudnia 2017 roku.⁴² Z ponad 23,3 mld złotych (w tym ok. 20,5 mld złotych w akcjach) jakie znajdowały się na koniec 2017 roku w portfolio inwestycyjnym OFE PZU Złota Jesień, **ok. 1,47 mld złotych** stanowiły akcje spółek z sektora węglowego. To ponad 6% całości aktywów funduszu i 7% portfela akcji.

LISTA SPÓŁEK WĘGLOWYCH, W KTÓRYCH AKCJE ZARZĄDZAJĄCY OFE PZU ZŁOTA JESIEŃ INWESTOWALI NAJWIĘCEJ ŚRODKÓW:

Polska Grupa Energetyczna	425,9 mln zł
Enea	218,2 mln zł
Jastrzębska Spółka Węglowa	151,6 mln zł
CEZ	131,7 mln zł
Tauron	129,5 mln zł
Famur	102,5 mln zł
ZEW Kogeneracja SA	96,7 mln zł
Energa	54,0 mln zł
ZEPAK	50,7 mln zł
Elektrobudowa	34,0 mln zł
LW Bogdanka	40,2 mln zł
Rafako	18,3 mln zł
Mostostal Warszawa	16,2 mln zł
Remak	4,2 mln zł
Instal Kraków	1,7 mln zł
Fasing	1,6 mln zł

OFE PZU Złota Jesień to znaczący akcjonariusz wielu wyżej wymienionych spółek. Biorąc pod uwagę liczbę posiadanych akcji, jest trzecim akcjonariuszem spółki ZEW Kogeneracja, czwartym Jastrzębskiej Spółki Węglowej, CEZ, Enei, ZEPAK i Energi oraz piątym Tauron i LW Bogdanka. Jeśli chodzi o spółki zajmujące się produkcją sprzętu górniczego i elektro-energetycznego, OFE PZU Złota Jesień jest trzecim akcjonariuszem spółki Rafako (4,9%) oraz siódmym akcjonariuszem spółki Famur (1,17%).

Na koniec 2017 roku poza akcjami spółek węglowych w portfolio OFE PZU Złota Jesień znajdowały się też obligacje Tauronu o wartości 50,1 mln złotych i dacie wykupu w dniu 4 listopada 2019 roku.

2.2.3 Inwestycje – podsumowanie

W ramach inwestycji dokonywanych za pośrednictwem TFI PZU i PTE PZU, zaangażowanie grupy PZU w spółki sektora węglowego wyniosło **2,65 mld złotych**. Największe środki zaangażowane były w akcje Polskiej Grupy Energetycznej (ok. 785 mln złotych) i Enei (ok. 690 mln złotych).

Wśród spółek, których akcje można znaleźć w portfelu inwestycyjnym TFI PZU i OFE PZU Żłota Jesień są też przedsiębiorstwa, które nie prowadzą działalności wydobywczej ani nie produkują energii elektrycznej ale stanowią za to istotne wsparcie dla funkcjonowania sektora węglowego:

Famur	145,0 mln zł
W przypadku spółki Famur, trzeciego na świecie producenta sprzętu górniczego, udziały TFI PZU i OFE PZU stanowią ok. 4% akcji spółki.	
Elektrobudowa	37,3 mln zł
TFI PZU i OFE PZU Żłota Jesień posiadają razem ok. 10% akcji spółki Elektrobudowa SA, która realizuje prace związane z montażem instalacji elektrycznej w inwestycjach w Elektrowni Opole oraz Elektrowni Jaworzno.	
Rafako	24,0 mln zł
Udział spółek inwestycyjnych PZU w Rafako, największym w Europie producencie kotłów, zaangażowanym m.in. przy inwestycji w Elektrowni Jaworzno, wynosi ok. 3%.	
Mostostal Warszawa	22,3 mln zł
OFE PZU Żłota Jesień posiada aż 17,5% akcji spółki Mostostal Warszawa, która zaangażowana jest m.in. w budowę Elektrowni Opole. Dodatkowo 2,6 % akcji jest w posiadaniu TFI PZU.	
Kopex	5,1 mln zł
TFI PZU ma ok. 1,5% akcji spółki Kopex, producenta maszyn górniczych.	
Instal Kraków	4,8 mln zł
Spółki grupy PZU posiadają też ok. 5% akcji Instal Kraków, przedsiębiorstwa budowlano-montażowego prowadzącego prace przy inwestycjach w sektorze energetycznym, ostatnio m.in. przy rozbudowie Elektrowni Jaworzno.	
Remak	4,4 mln zł
Udziały TFI PZU i OFE PZU w Remak wynoszą ok. 13%. Spółka zajmuje się montażem kotłów w elektrowniach, pracuje obecnie przy inwestycjach w Elektrowni Turów, Elektrowni Kozienice, Elektrowni Opole i Elektrowni Jaworzno.	
Fasing	3,9 mln zł
TFI PZU i OFE mają ok. 7% udziałów Fasing, jednego z największych na świecie producentów tańcuchów przemysłowych, głównie dla górnictwa.	

3. ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE PZU

Grupa PZU jest aktywna w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu. Prowadzi rozbudowany program wolontariatu pracowniczego, angażuje się w patronaty nad imprezami sportowymi, jest mecenasem instytucji kultury, a także wspiera akcje społeczne.

PZU jest sponsorem tytularnym kilkunastu imprez biegowych. W 2016 roku odbyło się 16 biegów, w których uczestnicy przebiegli w sumie 1,5 mln kilometrów.

MARATONY I PÓLMARATONY PZU W 2016 ROKU

PZU Maraton Warszawski

PZU Cracovia Półmaraton Królewski

Bieg Trzech Kopców

Bieg Solidarności we Wrocławiu

PZU Maraton Karkonoski

PZU Maraton Szczeciński

PZU Maraton Gdański

PZU Cracovia Maraton

PZU Maraton Lubelski

DOZ Maraton Łódź z PZU

PZU Półmaraton Warszawski

PZU Gdynia Półmaraton

bieg Tropem Wilczym

PZU SA od lat ubezpiecza i sprawuje mecenat nad Zamkiem Królewskim w Warszawie. Wśród innych instytucji, których jest mecenasem znajdują się:

- Teatr Narodowy w Warszawie
- Muzeum Narodowe w Warszawie
- Muzeum Narodowe w Krakowie
- Łazienki Królewskie w Warszawie
- Muzeum Powstania Warszawskiego

W 2016 roku PZU było Oficjalnym Ubezpieczycielem odbywających się w Polsce Światowych Dni Młodzieży. Polisa wykupiona przez Archidiecezję Krakowską, organizatora ŚDM, obejmowała ubezpieczenie pielgrzymów oraz odpowiedzialności cywilnej Archidiecezji.⁴³

PZU prowadzi też szereg akcji prewencyjnych mających na celu poprawę bezpieczeństwa. Współpracuje z TOPR, GOPR, WOPR, a także ze Stowarzyszeniem „Misie Ratują Dzieci”. W trakcie wakacji i ferii zimowych w miejscowościach urlopowych prowadzą działania edukacyjne „Bezpieczne Wakacje” i „Bezpieczne Ferie”.

1. Deloitte; Central Europe Top 500. An era of digital transformation. 2016
2. PAP; Premier: pełnię nadzór nad PZU <http://www.pap.pl/aktualnosci/news,912096,premier-pelnie-nadzor-nad-pzu.html>
3. Komisja Nadzoru Finansowego; Raport o stanie sektora ubezpieczeń w pierwszym półroczu 2017 r.; s.5 https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Raport_sektor_ubezpiecze%C5%84_IIQ_2017_59848.pdf
4. Polska Izba Ubezpieczeń; Raport Roczny 2016; s.83 <https://piu.org.pl/wp-content/uploads/2016/10/Raport-roczny-PIU-2016-w-wersji-PDF.pdf>
5. Komisja Nadzoru Finansowego; Raport s.8
6. Polska Izba Ubezpieczeń; s.84
7. Ze względu na specyfikę działalności zakładów ubezpieczeniowych, w ich sprawozdaniach finansowych wyróżnia się wynik techniczny, który oddziela działalność ubezpieczeniową (różnica między przychodami ze składek a wypłaconymi odszkodowaniami i świadczeniami) oraz wynik finansowy netto (różnica między przychodami a kosztami w całej działalności).
8. Polska Izba Ubezpieczeń; s.76-78
9. Komisja Nadzoru Finansowego; Rynek Otwartych Funduszy Emerytalnych w I kwartale 2017 roku; s.5 https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Rynek_OFE_1kw_2017_57229.pdf
10. Komisja Nadzoru Finansowego; Rynek Otwartych...; s.7-11
11. Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami; Raport 2016; s.10 www.izfa.pl/download/file/id/1101/n/raport-roczny-rynku-funduszy-2016r
12. Strefa Biznesu; Ubezpieczenia wzajemne: towarzystwo zarabia, ty zyskujesz! <http://www.strefabiznesu.pl/wiadomosci/a/ubezpieczenia-wzajemne-towarzystwo-zarabia-ty-zyskujesz,12310337/>
13. http://dziennikubezpieczeniowy.pl/pub/2016-05-12_MSP_zaproszenie.pdf
14. Suplement do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej; ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:104559-2015:TEXT:PL:HTML
15. PZU; TUV PZUW ubezpieczy Polską Grupę Górniczą; <http://media.pzu.pl/pr/320999/tuw-pzuw-ubezpieczy-polska-grupe-gornicza>
16. PGE; Raport Zintegrowany: Polityka ubezpieczeniowa; <http://raportzintegrowany2016.gkpg.pl/pl/odpowiedzialnosc/finansowanie-podatki-ubezpieczenia/polityka-ubezpieczeniowa>
17. RP.pl; Rajd PZU na spółki państwowe nie zwalnia tempa; <http://www.rp.pl/Ubezpieczenia/309079924-Rajd-PZU-na-spolki-panstwowe-nie-zwalnia-tempa.html#ap-2>
18. PZU; TUV PZUW ubezpieczy Polską Grupę Górniczą; <http://media.pzu.pl/pr/320999/tuw-pzuw-ubezpieczy-polska-grupe-gornicza>
19. Money.pl; Wszystkie spółki Taurona przystąpiły do TUV; <https://www.money.pl/gielda/wiadomosci/artikel/wszystkie-spolki-tauro-na-przystapily-do-tuw,26,0,2155546.html>
20. <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:44179-2015:TEXT:PL:HTML>
21. Do końca marca 2019 roku obowiązuje polisa wystawiona przez konsorcjum w składzie: Ergo Hestia, TUIR Warta, Allianz oraz UNIQA; zob. http://ri.zepak.com.pl/upload/files/ZEPAK_2016-R_Sprawozdanie_Zarządu_Z_Działalności_Jednostka_publicacja.pdf
22. Urząd Regulacji Energetyki; Charakterystyka rynku; <https://www.ure.gov.pl/pl/rynki-energii/energia-elektryczna/charakterystyka-ryнку/7040,2016.html>
23. EIB; Allianz ubezpiecza największy projekt polskiej energetyki; https://www.eib.com.pl/uploads/news/Allianz_ubezpiecza_najwiekszy_projekt_polskiej_energetyki.pdf
24. <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:163312-2013:TEXT:EN:HTML>
25. Enea; PZU ubezpiecza Enee Połaniec; <https://media.enea.pl/pr/350461/pzu-ubezpiecza-enee-polaniec>
26. Dziennik Ubezpieczeniowy; TUV PZUW: dojrzałość modelu biznesowego sprawdzona w boju; http://dziennikubezpieczeniowy.pl/2017/11/27/TUV_PZUW_dojrzalosc_modelu_biznesowego_sprawdzona_w_boju/artikel/113650
27. <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:299822-2014:TEXT:PL:HTML>
28. Nowa Energia; Spółki Grupy Kapitałowej Tauron w Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych; <http://nowa-energia.com.pl/2016/09/16/spolki-grupy-kapitalowej-tauron-w-towarzystwie-ubezpieczen-wzajemnych/>
29. <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:403833-2016:TEXT:PL:HTML>
30. <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:240820-2016:TEXT:PL:HTML>
31. W 2014 roku konsorcjum w składzie Ergo Hestia, TUIR Warta, PZU SA oraz Generali podpisało obowiązującą do lipca 2019 roku umowę ubezpieczeniową obejmującą należące do PGE elektrociepłownie Bydgoszcz, Gorzów, Kielce, Lublin, Rzeszów i Zgierz. <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:313676-2014:TEXT:PL:HTML>
32. PGE; Raport Zintegrowany: Polityka ubezpieczeniowa; <http://raportzintegrowany2016.gkpg.pl/pl/odpowiedzialnosc/finansowanie-podatki-ubezpieczenia/polityka-ubezpieczeniowa>
33. RP.pl; PZU zaangażowane przy budowie Ostrołęki C; <http://www.rp.pl/Forum-Ekonomiczne/309079835-PZU-zaangazowane-przy-budowie-Ostroleki-C.html>
34. <https://twitter.com/GrupaPZU/status/943150890122403841>
35. Stan na dzień 30.06.2017
36. https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=31b9ddbdfdae-42fb-a144-b236e77371ea&groupId=10172
37. https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=8d74bbc0-32ff-410f-bc25-3169de8646c8&groupId=10172
38. https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=49321404-b7d7-4495-9277-f5195ec27c44&groupId=10172
39. https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=334d14eaf7b-46ed-990a-66e9a414402a&groupId=10172
40. https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=9a0228c5-6da8-4adb-9a11-d88d10bf4c47&groupId=10172
41. https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=31b9ddbdfdae-42fb-a144-b236e77371ea&groupId=10172
42. <https://www.pzu.pl/grupa-pzu/pte-pzu/inwestycje-ofe/struktura-aktywow/roczna-struktura-aktywow-ofe-pzu-na-dzien-2017.12.29>
43. PZU; Pielgrzymi SDM bezpieczni z polisą PZU; <http://media.pzu.pl/pr/317089/pielgrzymi-sdm-bezpieczni-z-polisa-pzu>

Niniejsza publikacja przedstawia zaangażowanie Grupy PZU w sektor węglowy jako ubezpieczyciela oraz inwestora. Zamieszczone w dokumencie informacje są ogólnodostępne, a głównymi źródłami wykorzystanymi do jego przygotowania były Suplement do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej, sprawozdania finansowe Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych PZU TFI oraz Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego PTE PZU, informacje prasowe, portale gospodarcze.

Dostęp do źródeł internetowych między październikiem a grudniem 2017 roku (aktualizacja w kwietniu 2018 roku). Dane finansowe pochodzą ze sprawozdań finansowych za rok 2016 i 2017.

W raporcie zastosowano definicję sektora węglowego obejmującą, obok spółek wydobywczych i podmiotów produkujących energię elektryczną w wyniku spalania węgla kamiennego i brunatnego, także przedsiębiorstwa działające w obszarach kluczowych dla funkcjonowania całego sektora, a więc producentów maszyn górniczych i urządzeń dla energetyki, jak również spółki budowlano-montażowe.

www.rozwojtak-odkrywkinie.pl